

**VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.**

**शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार**

**अम. अ. संस्कृत - सेमीस्टर - १ नो अव्यास क्रम**

**CCT - 01      संस्कृत ललित साहित्य – महाकाव्य      कुल गुण ७०**  
**Credits - 04**

**उद्देश :-** संस्कृत महाकाव्योना विशेष तत्त्वोनुं अन्वेषण करी परियय आपवो.

- संस्कृत महाकाव्यनी भूणकृतिनो परियय कराववो.

Unit - I कालिदासविरचितम् - रघुवंशम् - (सर्ग १४ ) श्लोक १-४५ (१८)

Unit - II कालिदासविरचितम् - रघुवंशम् - (सर्ग १४ ) श्लोक ४६-८७ (१७)

Unit - III श्रीहर्षविरचितम् - नैषधीयचरितम् - (सर्ग १) श्लोक १-७२ (१८)

Unit - IV श्रीहर्षविरचितम् - नैषधीयचरितम् - (सर्ग १) श्लोक ७३-१४५ (१७)

**अव्यासक्रमना मुदाओ :-**

महाकाव्यनी उत्पत्ति अने विकास, पद्यकाव्यना प्रकारो, महाकाव्यना लक्षणो, रघुवंश तथा नैषधचरितनुं महाकाव्य तरीके मूल्यांकन, कृतिओनी साहित्यिक विशेषताओ, कृतिओनुं सर्वांगी विवेचन, कालिदास तथा श्री हर्षनी कविगत विशेषताओ तथा संस्कृत महाकाव्यक्षेत्रे प्रदान, कृतिलक्षी विवेचन

**संदर्भ ग्रन्थो :-**

१. रघुवंशमहाकाव्यम् - डॉ. कृष्णमणि त्रिपाठी, चौखम्बा, वाराणसी ।
२. Raghuvamsa of Kalidasa - R. D. Karmarkar, चौखम्बा, वाराणसी ।
३. नैषधीयचरितम् - आचार्य शेषराजशमरेगमी, चौखम्बा, वाराणसी ।
४. Indian Kavya Literature - A.K. Warder, Delhi.
५. History of Sanskrit Literature - A. B. Keith.
६. A New History of Sanskrit Literature, - krishna Chaitanya.
७. संस्कृत महाकाव्य की परम्परा - केशवराम मूसलगाँवकर
८. नैषधपरिशीलन - डॉ. चण्डिकाप्रसाद शुक्ल
९. The Raghuvansam of Kalidasa - Dr. Tapasvi Nandi - गुजरात सा. अकादमी '८८
१०. Kalidasa A Critical Study - A. D. Singh - भारतीय विद्या प्रकाशन, वाराणसी.

**शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार  
अम. अ. संस्कृत - सेमीस्टर - १ नो अब्यास क्रम**

CCT - 02

वैदिक साहित्य

कुल गुण ७०

Credits - 04

**उद्देश :-** वैदिक साहित्यनी विशेषताओनो परियय आपवो.

वैदिक वाङ्मय अने ललित संस्कृत वाङ्मय वच्ये सेतु स्थापित करवो.

वैदिक व्याकरणथी परियित करवुं.

Unit - I ऋग्वेद - मंडळ - ७ सूक्त - १=९, १८ (१८)

Unit - II ऋग्वेद - मंडळ - ७ सूक्त - ३३, ३५, ५०, ५४, ५५, ८३ (१७)

Unit - III अथर्ववेद - (१) अपां भेषज्यसूक्त १.४ (२) राष्ट्रसंवर्धनसूक्त १.२९ (१८)

(३) शालानिर्माणम् सूक्त ३.१२ (४) स्वराज्ये पुनः स्थापनम् सूक्त ३.३

(५) वनस्पति सूक्त ३.१८ (६) सत्यानृत समीक्षकवरूणः सूक्त ६.१६

(७) सर्पविषनाशनं सूक्त ५.१३ (८) साम्मनस्य सूक्त ६.७४

(९) शत्रुदमन सूक्त ७.७०

Unit - IV सामवेद अ. २१ पहेलो खंड ऋचा १ थी २७ (इन्द्र स्तुति) (१७)

सामवेद - गानप्रधान ग्रंथ तरीके, सामवेद - संगीतनी उत्पत्तिनुं मूण, यार प्रकारना गान, यार प्रकारना पाठ.

**अव्यासक्रमना मुदाओ :-**

ऋग्वेद, अथर्ववेद, सामवेदना सूक्तोनो विवेचनात्मक अव्यास, वैदिक सूक्तोनुं दर्शन - महत्त्व, वैदिक सूक्तो मां निहित विज्ञान, नीति, तत्त्वज्ञान, समाजदर्शन, इतिहास वगेरे. संगीतनी उत्पत्तिना मूण ३५ सामवेदनो परियय, विशेषता. वैदिक व्याकरण, वैदिक छंद वगेरेनो परियय.

**संदर्भ ग्रन्थो :-**

१. Rigveda - H. D. Velankar, Vadika Samshodhana Mandal, Pune ' 65.
२. Hymens of the Atharvaveda - M. Bloomfield MBRD, Delhi '64.
३. अथर्ववेद संहिता - विधि भाषा - भाष्य (प्रथम विभाग) - आ. विष्णुदेव पंडित वेद प्रकाशन समिति, अमदावाद.
४. सामवेदगान ब्राह्मण - भाषा - भाष्य (प्रथम विभाग) - आ. विष्णुदेव पंडित वेद प्रकाशन समिति, अमदावाद.
५. सामवेद संहिता - पं. राम स्वरूप शर्मा गौड. यौजम्भा, वाराणसी.
६. वसिष्ठ ऋषिनुं दर्शन (ऋ. मं. ७) डॉ. अ. डी. शास्त्री
७. ऋग्वेद भाष्य - भूमिका - जगन्नाथ पाठक, वाराणसी.
८. वैदिक साहित्य और संस्कृति - अलदेव उपाध्याय.
९. A Vaidic Grammer for Students - A. A. Macdonell, Motilal Banarasidas.

## શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ થી ૨૦૧૨-૧૩ સુધી અમલમાં આવનાર

### એમ. એ. સંસ્કૃત - સેમીસ્ટર - ૧ નો અભ્યાસ ક્રમ

#### CCT - 03 ભારતીય દર્શન પરિચય તથા પાશ્ચાત્ય તાત્ત્વિક દર્શન કુલ ગુણ ૭૦

Credits - 04

**ઉદ્દેશ :-** ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનના મૂળભૂત વિચારો અને સિદ્ધાંતોનો પરિચય કરાવવો.

પાશ્ચાત્ય તત્ત્વચિંતનથી પરિચિત કરાવવા

આધુનિક જીવનશૈલીમાં ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનની ઉપકારકતા દર્શાવવી.

માધવાચાર્યવિરચિત સર્વદર્શનસંગ્રહ

Unit - I સાંખ્ય - યોગ દર્શન (૨૦)

Unit - II ન્યાય - વૈશેષિક દર્શન (૨૦)

Unit - III પૂર્વમીમાંસા - ઉત્તરમીમાંસા (૧૦)

Unit - IV પાશ્ચાત્ય તાત્ત્વિક વિચારધારા - સામાન્ય પરિચય (૧૦)

સોક્રેટિસ, પ્લેટો, એરિસ્ટોટલ, કાન્ટ

**અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :-**

સાંખ્ય - યોગ, ન્યાય - વૈશેષિક, પૂર્વ મીમાંસા તથા ઉત્તર મીમાંસા દર્શનની વિશેષતાઓ, વિચારધારામાં વૈશિષ્ટ્ય, વેદાંત શાસ્ત્રના વિવિધ મતોનો સામાન્ય પરિચય, ઉત્તર મીમાંસાના પ્રમુખ ભાષ્યકારોનો પરિચય, પાશ્ચાત્ય તાત્ત્વિક વિચારધારાઓનો સામાન્ય પરિચય, ભારતીય તત્ત્વચિંતનની ઉપાદેયતા.

**સંદર્ભ ગ્રંથો :-**

૧. માધવાચાર્યવિરચિત 'સર્વદર્શનસંગ્રહ' - ડૉ. ઉમાશંકર શર્મા 'ઋષિ', ચૌખમ્બા, વારાણસી.
૨. Indian Philosophy - P. I, II, - Dr. Radha Krishnan
૩. History of Indian Philosophy - દાસગુપ્તા.
૪. ભારતીય દર્શનો - ડૉ. વસંત પરીખ, સરસ્વતી પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૫. સર્વદર્શન સંગ્રહ - ડૉ. એસ્ટરબેન સોલોમન, સરસ્વતી પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૬. ભારતીય દર્શન - સી. વી. રાવળ.
૭. બ્રહ્મસૂત્રના ભાષ્યોનું તુલનાત્મક અધ્યયન - યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
૮. આચાર્યોનું તત્ત્વચિંતન - સી. વી. રાવળ.
૯. પાશ્ચાત્ય તત્ત્વચિંતકો - ગણપતિ મહેતા.
૧૦. પાશ્ચાત્યદર્શન એક સિંહાવલોકન, શેખરકુમાર જાયસવાલ, પ્રતિભા પ્રકાશન, દિલ્હી.

## शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार

### अम. अ. संस्कृत - सेमीस्टर - १ नो अब्यास क्रम

ECT - 01.1

अलंकार शास्त्र

कुल गुण ७०

Credits - 04

**उद्देश :-** संस्कृत नाटकोनो उद्गम, विकास तथा नाट्यनी विशेषताओनो परियय कराववो.

नाट्यशास्त्रना सिद्धांतो विविध साहित्यप्रकारना साहित्यिक विवेचन माटे केटवा  
थाय ते प्रकारे अब्यास कराववो. उपयोगी

Unit - I भरतविरचित नाट्यशास्त्र - अध्याय - १ (१८)

Unit - II भरतविरचित नाट्यशास्त्र - अध्याय - १ (१७)

Unit - III धनंजयविरचितदशरूपकम् - अध्याय - १ (१८)

Unit - IV धनंजयविरचितदशरूपकम् - अध्याय - २ (१७)

#### अब्यासक्रमना मुदाओ :-

अलंकार शास्त्र, व्याख्या, संप्रदायो, प्रवर्तको, नाट्यशास्त्रनो उद्गम अने विकास, नाट्यनी उत्पत्तिना सिद्धांतो, नाट्यना प्रकारो, लक्षणो, प्रयोजन, कथावस्तुना प्रभेदो, नायक - नायिका प्रभेदो, नाट्यभूमि अंगे विचारणा, नाट्य शास्त्रनुं प्रदान, दशरूपकनुं विषयवस्तु तथा नाट्यशास्त्र क्षेत्रे प्रदान वगेरे.

#### संदर्भ ग्रन्थो :-

१. 'नाट्यशास्त्र' - भरतमुनि - Dr. N. P. Unni. '98
२. 'दशरूपकम्' - धनंजय विरचित - डॉ. भोलाशंकर व्यास, चौखम्बा, वाराणसी.
३. Sanskrit Drama - A. B. Kieth
४. Types of Sanskrit Drama - Dr. Mankad
५. भारतीय काव्यशास्त्र की भूमिका - डॉ. नगेन्द्र, दिल्ली
६. नाट्यशास्त्र का इतिहास - डॉ. पारसनाथ द्विवेदी - चौखम्बा, वाराणसी
७. Nattyashastra - Ed. by R. S. Nagar - Parimal Publication, Delhi.
८. Sanskrit Poetics - Cultural Heritage of India Vol - 5  
Gaurinath Shastri '78.

## શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ થી ૨૦૧૨-૧૩ સુધી અમલમાં આવનાર

### એમ. એ. સંસ્કૃત - સેમીસ્ટર - ૧ નો અભ્યાસ ક્રમ

ECT - 01.2

વેદાન્ત શાસ્ત્ર

કુલ ગુણ ૭૦

Credits - 04

**ઉદ્દેશ :-** ભારતના ભવ્ય તત્ત્વજ્ઞાનની પરંપરાનો પરિચય કરાવવો.

તત્ત્વજ્ઞાનની પરંપરાના આદિ ગુરુ શંકરાચાર્યના સિદ્ધાંતોનો પરિચય કરાવવો.

Unit - I બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્યમ્ - સ્મૃતિપાદ અધિકરણ - ૧ - ૬ (૧૮)

Unit - II બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્યમ્ - સ્મૃતિપાદ અધિકરણ - ૭ - ૧૩ (૧૭)

Unit - III વિવેકચૂડામણિ - ૧ - ૬૦ (૧૮)

Unit - IV વિવેકચૂડામણિ - ૬૧ - ૧૨૦ (૧૭)

**અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :-**

બ્રહ્મસૂત્ર - રચના - સ્વરૂપ, સૂત્ર - ભાષ્ય - અધિકરણનાં લક્ષણો, બ્રહ્મસૂત્રનાં નામ - પ્રયોજન - વિષયવસ્તુ - ભાષ્યકારો - પૂર્વાચાર્યો - સમય, શાંકર વેદાંતનાં મુખ્ય સિદ્ધાંતો તથા સ્મૃતિપાદના અભ્યાસકીય વિષયો વગેરે, વિવેકચૂડામણિ શીર્ષક અને અનુબંધ ચતુષ્ટય, તાત્પર્યલિંગ, પ્રકરણ વિવેચના, સાધન ચતુષ્ટય, ગુરુ મહાત્મ્ય, મોક્ષવિચાર, અધ્યાસ, અવિદ્યા/માયા, ઈત્યાદિ

**સંદર્ભ ગ્રન્થો :-**

૧. 'બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્યમ્' - 'બ્રહ્મતત્ત્વવિમર્શિની' હિન્દી વ્યાખ્યા સહિત, વ્યાખ્યાકાર સ્વામી હનુમાનદાસજી ષટ્શાસ્ત્રી, ચૌખંબા વિદ્યાભવન, વારાણસી, ૧૯૬૪.
૨. 'બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્યમ્' - સ્મૃતિપાદ, ગુજરાતી ભાષાંતર, પ્રસ્તાવના ટિપ્પણ સાથે સંપાદક ડૉ. બાલકૃષ્ણ મો. ધ્રુવ, ભાવનગર, ૧૯૬૮.
૩. બ્રહ્મસૂત્ર શાંકરભાષ્યાનુવાદ - ગુર્જરગિરામાં (પ્રથમ ભાગ) પ્રણેતા - કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી, ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી, અમદાવાદ, ૧૯૦૭.
૪. 'બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્યમ્' - સ્વામી સત્યાનંદ સરસ્વતી કૃત હિન્દી અનુવાદ, સત્યાનંદી દીપિકા ટીકા
૫. The Brahmasutra, The Philosophy of Spiritual Life - Trans. By. S. Radhakrishnan, London.
૬. Vedanta - V. S. Ghate.
૭. History of Early Vedanta Philosophy - Hajime Nakamura - Motilal Banarasidas.
૮. The Viveka chudamani of Sankaracharya Bhagavatpada (An Introduction & Translation) - John Grims. Motilal Banarasidas, Varanasi.
૯. વિવેકચૂડામણી - આચાર્ય ભાઈશંકર પુરોહિત.
૧૦. વિવેકચૂડામણી - શ્રી ચંદ્રશેખરભારતીસ્વામિભિઃ । ૧૯૮૨.
૧૧. સ્મૃતિપાદ - ડૉ. પુનિતાબેન દેસાઈ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ.

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ થી ૨૦૧૨-૧૩ સુધી અમલમાં આવનાર

એમ. એ. સંસ્કૃત - સેમીસ્ટર - ૧ નો અભ્યાસ ક્રમ

ECT - 01.3

ધર્મશાસ્ત્ર

કુલ ગુણ ૭૦

Credits - 04

ઉદ્દેશ :- પ્રાચીન ભારતીય સામાજિક, રાજનૈતિક, આર્થિક તથા ન્યાય સૂચક પરંપરાઓનો પરિચય કરાવવો.

ધર્મશાસ્ત્ર અને નીતિશાસ્ત્રનો આધુનિક સમાજ સાથેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરવો.

ધર્મશાસ્ત્રીય સિદ્ધાંતોનો કૃતિ દ્વારા પરિચય કરાવવો.

Unit - I યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિ - આચારાધ્યાય: (મિતાક્ષરા સહિત) - પ્રકરણ - ૧, ૬ (૧૮)

Unit - II યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિ - આચારાધ્યાય: (મિ. સ.) - પ્રકરણ - ૫, ૭ (૧૭)

Unit - III યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિ - આચારાધ્યાય: (મિ. સ.) - પ્રકરણ - ૯, ૧૦ (૧૮)

Unit - IV યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિ - આચારાધ્યાય: (મિ. સ.) - પ્રકરણ - ૧૧, ૧૩ (૧૭)

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :-

ધર્મની સંકલ્પના, ધર્મશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ, ધર્મશાસ્ત્રનું વિષયવસ્તુ, મુખ્ય સ્મૃતિકારો, ટીકાકારો, નિબંધકારોનો પરિચય. યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિની વિશેષતા, ધર્મશાસ્ત્રમાં યાજ્ઞવલ્ક્યનું પ્રદાન, સ્થાન, આચાર અધ્યાયના સંબંધિત વિષયો વગેરે.

સંદર્ભ ગ્રન્થો :-

૧. History of Dharmashastra - Vol. I to IV - P.V. Kane.
૨. Hindu Law in its Sources - Ganganath - Jha.
૩. યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિ - મિતાક્ષરા - ડૉ. ઝમેરાચંદ્ર પાંડે - ચૌખમ્બા - ૬૭.
૪. યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિ - ડૉ. ગંગાસાગર રાય - ચૌખમ્બા પ્રતિષ્ઠાન - વારાણસી.
૫. હિન્દુ - સંસ્કૃતિ - રાધાકુમુદ મુખર્જી.
૬. Corporate Life in Ancient India - R. G. Majumdar.
૭. Some Aspects of Hindu view of Life According to Dharmashastra.  
Baroda Uni. '52 - K. V. Rangaswami Iyengar.
૮. ધર્મશાસ્ત્ર કો વિજ્ઞાનેશ્વર કી દેન - રાધેશ્યામ શુક્લ, પ્રતિભા પ્રકાશન, દિલ્હી.

## શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ થી ૨૦૧૨-૧૩ સુધી અમલમાં આવનાર

### એમ. એ. સંસ્કૃત - સેમીસ્ટર - ૧ નો અભ્યાસ ક્રમ

ICT - 01

પુરાણ एवं इतिहास

કુલ ગુણ ૭૦

Inter/Multi Disciplinary Course - 1

Credits - 04

ઉદ્દેશ :- પુરાણ અને ઇતિહાસની ભારતીય સંસ્કૃતિ અને સમાજના દર્શન માટે આવશ્યકતા.

પુરાણ અને ઇતિહાસની વિશેષતાઓનો પરિચય કરાવવો.

પુરાણ અને ઇતિહાસના લક્ષણો ધરાવતી મૂળભૂત કૃતિઓનો પરિચય કરાવવો, તથા પરવર્તી સાહિત્ય અને લોકજીવન પર પ્રભાવ બતાવવો.

Unit - I શ્રીમદ્ભાગવતપુરાણ - સ્કંધ - પ્રથમ - અધ્યાય ૧ - ૧૦ (૧૮)

Unit - II શ્રીમદ્ભાગવતપુરાણ - સ્કંધ - પ્રથમ - અધ્યાય ૧૧ - ૧૯ (૧૭)

Unit - III રામાયણ અયોધ્યાકાંડ - અધ્યાય ૧૫ - ૨૫ (૧૮)

Unit - IV રામાયણ અયોધ્યાકાંડ - અધ્યાય ૧૬ - ૩૫ (૧૭)

#### અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :-

પુરાણોનું સ્વરૂપ, પુરાણની વ્યાખ્યા, પુરાણના લક્ષણો, ૧૮ પુરાણોનો સંક્ષિપ્ત પરિચય તથા વિષયવસ્તુ, પુરાણોમાં ઇતિહાસનું તત્ત્વ, ભાગવતનું વિષયવસ્તુ, વીરચરિત કાવ્ય તરીકે રામાયણ, રામાયણમાં ઇતિહાસતત્ત્વ, રામાયણનો ભારતીય સંસ્કૃતિ તથા લોકજીવન પર પ્રભાવ, રામાયણ કાલીન સમાજ, ધર્મ, નીતિ, તથા ભાગવત પુરાણ પ્રથમ સ્કંધ અને રામાયણ - અયોધ્યા કાંડના અભ્યાસકીય વિષયો વગેરે.

#### સંદર્ભ ગ્રન્થો :-

૧. મહર્ષિ વ્યાસ પ્રણીત શ્રીમદ્ભાગવતમહાપુરાણ - પ્રથમ ખંડ - ગીતા પ્રેસ ગોરખપુર
૨. Valmiki Ramayan (Vol. I to III) A. L. Gadgil, Shriramkosa Mandal, Pune '82.
૩. The Ramayan Tradition in Asia - સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી ।
૪. Bhagvat Puran, Critical Edition - K. K. Sastri.
૫. The Bhagvat Puran - A Mythological Study, S. A. Dange.
૬. આદિકવિ વાલ્મીકિ - રાધાવલ્લભ ત્રિપાઠી - સં. પરિષદ, સાગર
૭. પુરાણો મેં ઇતિહાસ - ડૉ. કુંવરકાલ વ્યાસ શિષ્ય, રાજસ્થાન, સં. અકાદમી, જયપુર.
૮. પુરાણવિમર્શ - આ. બલદેવ ઉપાધ્યાય, ચૌખમ્બા, વારાણસી ।
૯. Epic Mythology - E. W. Hopkins.
૧૦. Puran - Itihas - Vimarsha - Nanavti, Delhi '98.
૧૧. Ancient Indian Historical Tradition - F. E. Pargiter.
૧૨. રામાયણ - અયોધ્યાકાંડ - પૂર્વાર્ધ - શ્રી પાદ સાતવળેકર, સ્વાધ્યાય મંડળ, પારડી.
૧૩. Ramayan - Critical Edition - Oriental Institute, Baroda.

शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार ऐम. ऐ. संस्कृत - सेमीस्टर -  
१ नो अव्यास कुम

**SOC - 01**

**Skill Orinted Course - 1**

**Credits – 02**

**VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.**

**शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार**

**अेम. अे. संस्कृत - सेमीस्टर - २ नो अल्यास ङम**

**CCT - 04**

**संस्कृत ललित साहित्य – नाट्यसाहित्य**

**कुल गुण ७०**

**Credits - 04**

**उद्देश :-** संस्कृत नाटकोनी महत्त्वपूर्णा विशेषताओनो परियय कराववो.

भूणभूत संस्कृत नाट्यकृतिनो परियय भेणववो.

Unit - I भवभूतिविरचित उत्तरागमचरितम् अंक - १, २ (१८)

Unit - II भवभूतिविरचित उत्तरागमचरितम् अंक - ३, ४ (१७)

Unit - III भवभूतिविरचित उत्तरागमचरितम् अंक - ५, ६ (१८)

Unit - IV भवभूतिविरचित उत्तरागमचरितम् अंक - ७ (१७)

**अल्यासङ्गमना मुदाओ :-**

साहित्य स्वरूप तरीके नाट्यनी विशेषता, उत्तरागमचरितनुं भूणभूत कथानक तथा तेमां ईरङ्गारो, संस्कृत नाटकोमां उत्तरागमचरितनुं स्थान, भवभूतिनी साहित्यिक विशेषता, कृतिलक्षी विवेचन.

**संदर्भ ग्रन्थो :-**

१. उत्तरागमचरितम् - P. V. Kane.
२. उत्तरागमचरितम् - G. K. Bhatta - सुरत '65
३. भवभूति और उनका उत्तरागमचरित - परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली - १९२७.
४. भवभूति - वी. वी. मीराशी.
५. भवभूति - आर. डी. करमारकर - कर्णाटक युनि. धारवार '71.
६. Sanskrit Theory of Drama and Dramaturgy - I. G. Manikar, Delhi.

शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार अेम. अे. संस्कृत - सेमीस्टर -  
२ नो अव्यास कुम

CCT - 05

वैदिकसाहित्य - निबंध

कुल गुण ७०

Credits - 04

उद्देश :- वैदिक साहित्यनी विशेषताओनो परियय कराववो.

भारतनी भव्य दार्शनिकतानो परियय कराववो.

वैदिक साहित्य अने लौकिक साहित्य वख्येनी सांकण दर्शाववी.

Unit - I यजुर्वेद - रूद्राष्टाध्यायी अध्याय - १६ (१७)

Unit - II अैतरेयब्राह्मण - शूनःशेषाख्यान (१८)

Unit - III कठोपनिषद् (२०)

Unit - IV संस्कृत निबंध (१५)

अव्यासकुमना मुदाओ :-

यजुर्वेदनो परियय, विषयवस्तु, ब्राह्मण ग्रन्थोनो परियय, विषयवस्तु, मुख्य उपनिषदो, उपनिषदोनुं तत्त्वज्ञान, तत्कालीन धर्म, समाज, दर्शन, इतिहास तथा कृतिलक्षी अव्यासना विषयो.

संदर्भ ग्रन्थो :-

१. Thirteen Principle Upanisads - राधाकृष्णन्.
२. Upanisads - निषिलानंद
३. यजुर्वेद - ज्ञानेश्वराचार्य - आर्यसमाज रोजड.
४. यजुर्वेदशतपथभाषा - भाष्य - द्वितीय विभाग - आ. विष्णुदेव पंडित,  
वेद प्रकाशन समिति, अमदावाद.
५. श्रीमद्वाजसेनियमाध्यन्दिनशुक्लयजुर्वेदसंहिता - तत्त्वबोधिनीहिन्दीव्याख्योपेता -  
डॉ. रामकृष्ण शास्त्री, यौभम्भा, वाराणसी.
६. कठोपनिषद् - आ. डॉ. सुरेन्द्रदेव शास्त्री - यौभम्भा, वाराणसी.

शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार अम. अ. संस्कृत - सेमीस्टर -  
२ नो अव्यास कुम

CCT - 06

अवैदिकदर्शन एवं धर्मसूत्र

कुल गुण ७०

Credits - 04

उद्देश :- भारतीय तत्त्वज्ञाननी विविध शाखाओनो भूणभूत विचार तथा सिद्धांत जाणवानो.

आधुनिक जवनशैलीने भारतीय तत्त्वज्ञान द्वारा केणववी.

Unit - I चार्वाक दर्शन (१५)

Unit - II बौद्ध दर्शन (१५)

Unit - III जैन दर्शन (१५)

Unit - IV गौतमधर्मसूत्र - प्रथम प्रश्न - अध्याय १ - ९ मश्करिभाष्यसहित (२५)

अव्यासकुमना मुदाओ :-

धर्मसूत्रनी विशेषता, धर्मसूत्रोनो श्रुति - स्मृति साथे संबंध, अवैदिक दर्शननी विशेषताओ.

संदर्भ ग्रन्थो :-

१. माधवाचार्य कृत सर्वदर्शन संग्रह - डॉ. उमाशंकर शर्मा 'रिषि' यौजम्भा वि.  
वाराणसी.
२. Indian Philosophy - Dr. Radhakrishnan.
३. History of Indian Philosophy - एसगुप्ता.
४. जैन दर्शन - प्रा. जवेरीलाल वी. कोठारी, युनि. ग्रंथनिर्माण बोर्ड, गांधीनगर.
५. बौद्ध दर्शन - प्रा. सी. वी. रावण, युनि. ग्रंथनिर्माण बोर्ड, गांधीनगर.
६. भारतीय दर्शनो - डॉ. वसंत परीज, सरस्वती प्रकाशन, अमदावाद.
७. आपस्तंब धर्मसूत्र - मश्करि भाष्य साथे - डॉ. डी. ज. वेदिया, पार्श्व प्रकाशन,  
अमदावाद.
८. सर्वदर्शन संग्रह - डॉ. अस्तरबेन सोलोमन, सरस्वती प्रकाशन, अमदावाद.
९. History of Dharmashastra - Vol. I to IV - P. V. Kane.
१०. हिन्दु - संस्कृति - राधाकुमुद भुजर्ज.

शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार अेम. अे. संस्कृत - सेमीस्टर -  
२ नो अल्यास कुम

ECT - 2.01

अलंकारशास्त्र

कुल गुण ७०

Credits - 04

उद्देश :- अलंकार शास्त्रना संप्रदायनी विशेषताओ तथा आचार्योनी कृतिओनो परियय आपवो.

विविध साहित्य कृतिओनुं साहित्यिक विवेचन अलंकार शास्त्रना सिद्धांतोनी मद्दथी करवुं.

Unit - I दंडीविरचित काव्यादर्श - प्रथम परिच्छेद - श्लोक १ - ५५ (१८)

Unit - II दंडीविरचित काव्यादर्श - प्रथम परिच्छेद - श्लोक ५६ - १०५ (१७)

Unit - III वामनविरचित काव्यालंकारसूत्रवृत्ति:- शारीराधिकरण - अध्याय-१, २ (१८)

Unit - IV वामनविरचित काव्यालंकारसूत्रवृत्ति : - शारीराधिकरण - अध्याय - ३ (१७)

अल्यासकुमना मुदाओ :-

काव्य व्याख्या, प्रयोजन, हेतु, गुण, रीति, अलंकार क्षेत्रे लामड तथा दंडीनुं प्रदान

अलंकारशास्त्रनो र्थितिहास, अलंकार शास्त्रनुं मूण तथा तेनो विकास.

संदर्भ ग्रन्थो :-

1. Sanskrit Poetics - Cultural Heritage of India - Gaurinath Sastri.
2. काव्यालंकार सूत्रवृत्ति: - गंगानाथ ज्ञ. नवी दिल्ली.
3. भारतीय काव्यशास्त्र की भूमिका - डॉ. नगेन्द्र, दिल्ली, '63
4. History of Sanskrit Poetics - P. V. Kane.
5. Glimpses of Indian Poetics - A Comparative Study.
6. साहित्य शास्त्र - अलदेव उपाध्याय.
7. रीतिशास्त्र के प्रतिनिधि आचार्य - डॉ. मानवेन्द्र पाठक, दिल्ली.
8. अलंकार शास्त्र की परंपरा - राजवंश सहाय, चौखम्बा, वाराणसी.
9. काव्यादर्श: - डॉ. रामचन्द्रमिश्र, चौखम्बा, वाराणसी.
10. अलंकारशास्त्र की परम्परा - डॉ. राजवंश सहाय 'हीरा' चौखम्बा, वाराणसी.

## શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ થી ૨૦૧૨-૧૩ સુધી અમલમાં આવનાર

### એમ. એ. સંસ્કૃત - સેમીસ્ટર - ૨ નો અભ્યાસ ક્રમ

ECT - 2.02

વેદાન્તશાસ્ત્ર

કુલ ગુણ ૭૦

Credits - 04

**ઉદ્દેશ :-** ભારતની તત્ત્વજ્ઞાનની શાખાઓમાં ગૌડપાદના સિદ્ધાંતોથી અવગત કરાવવા.

ભારતની વિશાળ દાર્શનિક સ્થિતિ માહિતગાર કરવા.

Unit - I ગૌડપાદ કારિકા - પ્રથમ પ્રકરણ - આગમ પ્રકરણ (૧૫)

Unit - II ગૌડપાદ કારિકા - દ્વિતીય પ્રકરણ - વૈતથ્ય પ્રકરણ (૧૫)

Unit - III ગૌડપાદ કારિકા - તૃતીય પ્રકરણ - અદ્વૈત પ્રકરણ (૧૫)

Unit - IV ગૌડપાદ કારિકા - ચતુર્થ પ્રકરણ - અલાતશાન્તિ પ્રકરણ (૧૫)

#### અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :-

ગૌડપાદાચાર્યનાં જીવન - સમય - કૃતિઓ, પ્રારંભિક અદ્વૈત વિચારધારા અને ગૌડપાદના પુરોગામી વેદાંત વિચારકો, ગૌડપાદ વિશે કેટલાંક વિદ્વાનોના મતની સમીક્ષા, માંડૂક્યોપનિષદ્ અને આગમ પ્રકરણની કારિકાઓનો સંબંધ, ગૌડપાદ કારિકાના સિદ્ધાંતોની ચર્ચા.

#### સંદર્ભ ગ્રન્થો :-

૧. ગૌડપાદ - એક સમીક્ષાત્મક અધ્યયન - ડૉ. અરવિન્દ જોષી, દ.ગુ. પ્રાધ્યાપક પુસ્તક પ્રકાશન સહકારી મંડળી લિ. સુરત - ૧૯૮૪.
૨. Gaudapada - T. M. R. Manadevana.
૩. ગૌડપાદીય કારિકા (ભાષ્યાર્થ - પ્રકાશ) પં. દ. વા. જોગ, પ્રકાશક મનોહર જોષી, પુણે - ૩૦, જૂન ૧૯૭૮ (મરાઠી) અનુવાદક શાસ્ત્રી રામનારાયણ દત્ત, પ્રકાશક - મોતીલાલ મલાન, ગીતા પ્રેસ, ગોરખપુર (હિંદી)
૪. માંડૂક્ય ઉપનિષદ્ :- અનુવાદક વ્યાખ્યાકાર સ્વામી પ્રણવતીર્થ, સસ્તુ સાહિત્યવર્ધક કાર્યાલય, ઠે. ભદ્ર પાસે, અમદાવાદ.
૫. ગૌડપાદકારિકા - એક અધ્યયન, ચૂનીલાલ ગાંધી વિદ્યાભવન, સૂરત - ૧૯૬૪.
૬. Shri Vidyaratnasutra (of Gaudapada), Ed. Narayana shastri Khiste, Saraswati Bhavan Benaras - 1924.
૭. Gaupadakarika - R. D. Karmarkara.

**शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार**

**अेम. अे. संस्कृत - सेमीस्टर - २ नो अलुयास कुम**

ECT - 2.03

धर्मशास्त्र

कुल गुण ७०

Credits - 04

**उद्देश :-** विद्यार्थीने लारतनी प्राचीन सामाजिक संस्थाओ, राजनैतिक बाबतो तथा आर्थिक परिस्थितिनो ज्याल आपवो. तथा आधुनिक न्याय व्यवस्थाना उद्गमनो परियय कराववो.

धर्मशास्त्रनो अलुयास आधुनिक समये पण आवश्यक छे ते बताववुं.

स्मृति साहित्यनो साक्षात् परियय आपवो.

Unit - I याज्ञवल्क्यस्मृति - व्यवहारध्यायः - प्रकरण - १-४ मिताक्षरा सहित (१८)

Unit - II याज्ञवल्क्यस्मृति - व्यवहारध्यायः - प्रकरण - ५-८ मिताक्षरा सहित (१७)

Unit - III याज्ञवल्क्यस्मृति - प्रायश्चित्त अध्यायः - प्रकरण - १-३ मूळमात्र (१८)

Unit - IV याज्ञवल्क्यस्मृति - प्रायश्चित्त अध्यायः - प्रकरण - ४-६ मूळमात्र (१७)

**अलुयासकुमना मुदाओ :-**

व्यवहार, साक्षी, उपनिधि, दायविभाग, विविध प्रमाणो, विविध प्रकारना प्रायश्चित्तो, समाजना विविध वर्गोनी इरजो वगेरे दरेक नियम साथे आधुनिक कायदानो संबंघ. न्यायदर्शन तथा प्रायश्चित्त विषये याज्ञवल्क्यनुं दर्शन - मनोवैज्ञानिक विश्लषण, याज्ञवल्क्यनुं धर्मशास्त्र क्षेत्रे स्थान, प्रदान, मिताक्षरानी विशेषता.

**संदर्भ ग्रन्थो :-**

१. याज्ञवल्क्य स्मृति (मिताक्षरा) - प्रकाश - डॉ. उमेशचन्द्र पांडे. - यौषम्भा प्रकाशन '67.
२. History of Dharmashastra - P. V. Kane.
३. Evelution of Ancient Indian Law - N. C. Sengupa.
४. Corporate Life in Ancient India - R. G. Majamudar.
५. Hindu Law and Customs - Joli.
६. Hindu Law in its sources - Ganganath Jha.
७. धर्मशास्त्र को विज्ञानेश्वर की देन - राधेश्याम शुक्ल, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ली.

## शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आवनार

### अेम. अे. संस्कृत - सेमीस्टर - २ नो अल्यास ङम

ICT - 02

पुराण एवं इतिहास

कुल गुण ७०

Inter/Multi Disciplinary Course - II

Credits - 04

उद्देश :- संस्कृत पुराण साहित्यनी विशेषताओनो परियय कराववो.

ईतिहास तथा पुराणनी मूलभूत कृतिओनो परियय कराववो.

भारतीय संस्कृति, लोकाञ्चन, साहित्य पर तेनो प्रभाव दर्शाववो.

Unit - I श्रीमद्भागवतपुराण - चतुर्थ स्कंध - अध्याय १ - १० (१८)

Unit - II श्रीमद्भागवतपुराण - चतुर्थ स्कंध - अध्याय ११ - २० (१७)

Unit - III महाभारत - विराटपर्व - १ - १२ अध्याय(वैराटपर्व) (१८)

Unit - IV महाभारत - विराटपर्व - १३ - २३ अध्याय(कीचकवधपर्व) (१७)

#### अल्यासङमना मुदाओ :-

श्रीमद् भागवत् पुराणनी विविध कथाओनो विकास, साहित्यिक विशेषता, सांस्कृतिक - ऐतिहासिक मूल्यांकन, भागवत् पुराणनुं महापुराण तरीके मूल्यांकन, आधुनिक समयमां पुराणना अल्यासनुं महत्त्व, भागवतनो धर्म, यतुर्थ स्कंधना विषयो, पुराणोनो संस्कृत ललित साहित्य पर प्रभाव, महाभारतनी आवृत्तिओ, महाभारतनुं विषयवस्तु, महाभारतमां ईतिहास तत्त्व, महाभारत ईतिहास, पुराण के नीतिशास्त्र के धर्मशास्त्र, महाभारत वीरयरित काव्य तरीके विराट पर्वना विषयो वगेरे.

#### संदर्भ ग्रन्थो :-

१. महर्षि व्यास प्रणीतं श्रीमद्भागवत महापुराण - प्रथम खंड - गीता प्रेस गोरखपुर
२. Bhagvat Puran, Critical edition - K. K. Sastri.
३. महाभारत विराट पर्व - सं. डॉ. पं. श्री पाद दामोदर सातवलेकर, स्वाध्याय मंडल, पारडी.
४. Studies in Mahabharat - S. P. Narang - Nag. publication, Delhi.
५. Legends in the Mahabharat - S. A. Dange - Motilal Banaradas, Delhi.
६. महाभारत - एक समाजशास्त्रीय अनुशीलन - डॉ. नृत्युलाल गुप्त - साहित्य प्रकाशन, दिल्ली.
७. Bhagvat Puran - J. L. Sastri.
८. पौराणिक धर्म एवं समाज - एस. एन. रोय, अलाहाबाद.
९. पुराण विमर्श - आ. बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा, वाराणसी ।
१०. Epic Mythology - E. E. Hopkins.
११. Mahabharat - Critical Edition, Bhandarkar Oriental Institute, Pune.

शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ थी २०१२-१३ सुधी अमलमां आचनार

अेम. अे. संस्कृत - सेमीस्टर - २ नो अल्यास क्रम

**SOC - 02**

**Skill Oriented Course - II**

**Credits - 02**

**M.A. SANSKRIT PROGRAMME 2010 - 11 to 2012-13**  
**(CHOISE BASED CREDIT BASED SYSTEM)**

**SEMESTER - 1**

No.	Course Code	Title of Paper	Credits
1	CCT - 01	संस्कृत ललित साहित्य – महाकाव्य	04
2	CCT - 02	वैदिक साहित्य	04
3	CCT - 03	भारतीय दर्शन परिचय तथा पाश्चात्य तात्त्विक दर्शन	04
4	ECT - 01.1	अलंकार शास्त्र	04
	ECT - 01.2	वेदान्त शास्त्र	04
	ECT - 01.3	धर्मशास्त्र	04
5	ICT - 01	पुराण एवं इतिहास	04
6	SOC - 01	Skill Orinted Course – 1	02
		<b>Total</b>	<b>22</b>

**M.A. SANSKRIT PROGRAMME**  
**(CHOISE BASED CREDIT BASED SYSTEM)**

**SEMESTER - 2**

No.	Course Code	Title of Paper	Credits
1	CCT - 04	संस्कृत ललित साहित्य – नाट्यसाहित्य	04
2	CCT - 05	वैदिकसाहित्य – निबंध	04
3	CCT - 06	अवैदिकदर्शन एवं धर्मसूत्र	04
4	ECT - 02.1	अलंकारशास्त्र	04
	ECT - 02.2	वेदान्तशास्त्र	04
	ECT - 02.3	धर्मशास्त्र	04
5	ICT - 02	पुराण एवं इतिहास	04
6	SOC - 02	Skill Orinted Course - II	02
		<b>Total</b>	<b>22</b>

<b>Time Table</b>					
<b>Sessions</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
<b>Monday</b>	<b>Classroom Teaching of Five Courses in Each Semester Four Hours for Each Course Per Week Total Teaching Hours Per Week = 20</b>				<b>Each day the 5th hour can be used for seminar, presentation, etc.</b>
<b>Tuesday</b>					
<b>Wednesday</b>					
<b>Thursday</b>					
<b>Friday</b>					
<b>Saturday</b>	<b>SOC</b>	<b>SOC</b>	<b>SOC</b>	<b>SOC</b>	<b>SOC</b>

**Note :-**

**CCT = Core Course Theory**

**ECT = Elective Course Theory**

**ICT = Inter / Multi Disciplinary Course**

**SOC = Skill Oriented Course**